



Debreceni Ítéltábla
Bf.I.209/2023/10.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2023. május 16. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t:

Az életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérlete miatt Terhelt1 ellen indított büntetőügyben a Miskolci Törvényszék 2023. január 17. napján kihirdetett 15.B.20/2022/22. számú ítéletét megváltoztatja.

A pártfogó felügyelet elrendelését mellőzi.

Egyéb részekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] A Miskolci Törvényszék a rendelkező részben írt ügydöntő határozatával Terhelt1 vádlottat (életveszélyt okozó) testi sértés büntettének kísérlete [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés 1. fordulat] miatt 2 év börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte. A büntetés végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette, elrendelte a próbaidő alatt a vádlott pártfogó felügyeletét. Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről (lefoglalás megszüntetése és megsemmisítés) és kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésére.

[2] Az ítélet ellen a vádlott és a védő jelentettek be fellebbezést, elsődlegesen a tényállást is támadva a jogos védelmi helyzet megállapítása és felmentés, másodlagosan pedig a büntetés tartamának és a próbaidőnek az enyhítése és a pártfogó felügyelet mellőzése érdekében. A védő a jogorvoslat írásbeli indokolásában (5. sorszámú másodfokú irat) a bizonyítékokat részletesen elemezve a tényállást hibásnak tartotta. Álláspontja szerint a rendelkezésre álló és elfogadható bizonyítékok alapján az rögzíthető, hogy a sértett támadt a perbeli napon a szórakozóhelyen a vádlottra, aki nem vitatta, hogy a sörös üveggel megütötte sértett1t, erre azonban a védekezés érdekében került sor. A védő kifejtette, hogy a vádlott jogos védelmi helyzetben cselekedett, a szükségesség mértékét pedig menthető felindulásában lépte át. Ezért elsősorban felmentésre, másodlagosan pedig a fellebbezés iránya szerint a büntetés enyhítésére, az intézkedés mellőzésére tett indítványt.

[3] Az ügyészség tudomásul vette az elsőfokú bíróság határozatát.

[4] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.105/2023/2. számú észrevételében tanácsülésen történő elbírálás mellett a védelmi fellebbezéseket alaptalannak tartva a határozat részbeni megváltoztatását, a pártfogó felügyeletnél külön olyan magatartási szabály előírását indítványozta, miszerint a vádlott lakóhelyén az italmérési engedéllyel rendelkező vendéglátóipari- és szórakozóhelyek látogatását „mellőzze”. Egyéb részekben az ítélet helybenhagyására tett indítványt. A 9. sorszám alatt bejelentette, hogy a nyilvános ülésen nem kíván az ügyész részt venni.

[5] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet elleni fellebbezéseket a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 599. § (1) bekezdés alapján nyilvános ülésen bírálta el.

[6] A nyilvános ülésen a vádlott és a védő a fellebbezéseiket fenntartották, a vádlott az utolsó szó jogán ártatlanságát hangoztatva a védőhöz csatlakozva felmentését kérte.

[7] A jogorvoslatok részben – a joghátrányól a pártfogó felügyeletet érintően – alaposak, azonban a bűnösség és a minősítés tekintetében, illetve a büntetés és a próbaidő tartamának csökkentése iránt alaptalanok.

[8] Az ítéltábla – a vádlotti és védői fellebbezések okára és irányára figyelemmel – a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljeskörűen bírálta felül. A revízió kitért az eljárási szabályok megtartására, az ítélet megalapozottságára, a bűnösség megállapítására, a cselekmény jogi minősítésére, a büntetés kiszabására, az intézkedés alkalmazására, az indokolás helyességére és az egyéb rendelkezésekre is.

[9] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút [Be. 608. § (1) bekezdés a-h) pont], sem olyan relatív perjogi hibát [Be. 609. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a-d) pont], ami az eljárás törvényességét befolyásolva az érdemi felülbírálatot kizárta volna, és az ítélet hatályon kívül helyezését, így az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását eredményezné.

[10] A terhelti kihallgatás jegyzőkönyvezése kifogástalan volt. Ez nem mondható el viszont a tanúvallomásokról. Az eljárási szabályok megtartását ellenőrizni lehetett, a szükséges mentességi kioktatások és a tanúzási figyelmeztetések a felhívott törvényhelyek alapján megtörténtek, de a figyelmeztetés megfogalmazása elnagyolt és már rámutatott más esetben is az ítéltábla (Miskolci Törvényszék 15.B.37/2019. számú ügy, Debreceni Ítéltábla Bf.IV.561/2020/43. számú ítélet [12] bekezdés), hogy rendszerint nem elég a törvényhelyek pusztá felhívása, hanem azok tartalmát is rögzíteni kell. A jogosultak nem vitatták a jegyzőkönyvben foglaltakat és az ítéltábla sem látott szükségesnek intézkedést (jegyzőkönyv javítás, felvilágosítás kérés), vagy akár bizonyítást, de a helyes és egységes gyakorlat érdekében felhívja a figyelmet az eljárási cselekmények perrendszerű és pontos jegyzőkönyvezésére. Bármely perjogi kifogás, kétely esetén ugyanis szinte az egész tanúbizonyítás másodfokon történő megismétlése, vagy akár a elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése válhat szükségessé, mely feltétlen elkerülendő.

[11] Az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és döntően megalapozott tényállást állapított meg, mely egyes – az elsőfokú bíróság által egyébként bizonyítottnak talált, büntetőjogilag is lényeges – tények tekintetében azonban hiányos volt (a vádlott és sértett erőviszonyai, a tettelegességhez vezető cselekménysor elindulása, a sérülések leírása, az utócselekmények) és kisebb mértékben eltért a vizsgált iratok tartalmától (a vádlott távozása, a bántalmazás menete), eltérve a bizonyítékokat értékelő részben foglaltaktól.

[12] A Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pontjában írt részbeni megalapozatlanságot a másodfokú eljárásban ki kellett küszöbölni.

[13] Az ítéltábla a tényállást ezért a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában írt jogkörében az elsőfokú bíróság által vizsgált bizonyítékok tartalma alapján a következők szerint egészíti ki, illetve helyesbíti.

- Terhelt1 vádlottat elmeállapota *nem* korlátozta a cselekménye következményeinek felismerésében és e felismerésnek megfelelő cselekvésben (a nyomozás során készített elmeorvoszakértői vélemény véleményi részének 2. bekezdése).

- A vádlott és sértett1 sértett közel azonos korúak, a vádlott magasabb, mint a sértett, aki a cselekmények idején kopaszra volt nyírva (196-199. szám alatt csatolt sértetti, 187-188. lapszám alatt csatolt sértetti nyomozási tanúvallomások, valamint a sértettől készült 181. szám alatt mellékelt fényképfelvétel, továbbá a kórházi ellátás iratai).

- A ... söröző teraszán a korábbi vita miatt, a tettelegesség előtt kölcsönös szóváltás alakult ki a vádlott és a sértett között. A sértett azért lökte meg a vádlottat, mert tartott tőle, hogy a nála magasabb, felé mozduló vádlott bántalmazni fogja (sértetti nyomozási vallomás /nyomozási irat 187./).

- [15-16] bekezdések: A vádlott összesen három esetben ütötte meg a sörösüveggel a sértett fejét. Az első ütéstől a sértett a székbe esett és a kerítés korlátjába beverte az orr tájékát, majd a bántalmazás során a vádlott még két ízben ütötte meg az üveggel a székben lévő és földre eső testhelyzetében.

A tényállás e módosításában foglaltakat részben az indokolás más része, konkrétan az [58] bekezdés tartalmazza, másfelől az orvosszakértői vélemény és a személyi bizonyítás, elsősorban a sértetti vallomás és a cselekményt részben észlelő szemtanúk vallomása alapján az elvethető, hogy a földön fekvő sértettet ütlegelte a vádlott az üveggel, ehelyett az elfogadott iratok tartalma szerint az ütésekre álló és részben a székben, valamint a sértett leeső helyzetében került sor. A szakvélemény objektív bizonyíték, az pedig nem tartotta valószínűnek a sérülések helye alapján, miszerint földön fekvő helyzetében érték a sértettet az ütések.

- Az eseményekről a szórakozóhelyen tartózkodó tanú6 értesítette mobil telefonon a központi ügyeletet. Az értesítése 2021. augusztus 28-án 21 óra 48 perckor érkezett a rendőrségre. A

bejelentést követően mentek a helyszínre a mentők és a rendőrség (nyomozási irat 43. sorszám alatti hivatalos feljegyzés, tanú6 tanúvallomása).

- A vádlott a mentők kérésekor még a helyszínen volt, azonban a rendőrök megérkezése előtt elhagyta a helyszínt (1. számú tanú vallomása, tanú3 tanú vallomása, a terhelt vallomása).

- A sértett 2018. augusztus 28-a éjjeltől szeptember 1-je délutánig állt kórházi kezelés alatt (helység1 2018. szeptember 1-jén kelt kórházi zárójelentése).

[14] A kiegészítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a másodfokú eljárásban iránymű volt a Be. 593. § (3) bekezdésének megfelelően.

[15] Az elsőfokú bíróság az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat alaposan, több oldalról megvizsgálta és azokat okszerűen, a logika szabályai szerint külön és kölcsönhatásukban együtt is gondosan értékelte. Vizsgálta a vádlott vallomását, sértett1 sértett és a cselekményről a szórakozóhelyen tartózkodó és az eseményeket csak részben észlelő személyek tanúvallomásait, a helyszín adatait, az orvosszakértői bizonyítás anyagát és a lényeges tárgyi-okirati bizonyítékokat. A lehetőségekhez képest a tényállást részletesen és valósághűen feltárta. Kétségtelen, hogy a személyi bizonyításban voltak jelentős ellentmondások, de ez életszerű is egy kocsmában lezajló, indulati, alkoholt fogyasztó személyek között kitört erőszakos cselekménynél. Az elsőfokú bíróság részletesen számot adott arról, hogy mely bizonyítékokat fogadott el és melyeket nem a tényállás megállapítása során. Indokolási kötelezettségét a ténykérdésekben nagyrészt megfelelően teljesítette. A másodfokú ténybeli korrekciót követően annyi bizonyos, hogy a korábbi vita miatt került sor a vádlott és a sértett közötti szóváltásra, melyben mindketten aktívan részt vettek, mint ahogy a dulakodás is kölcsönösen indult, ezért egyik fél sem hivatkozhat alappal arra, hogy teljesen vértlen módon érte támadás. Helyesbítendő viszont az indokolás a [67] bekezdésben tanú3 tanút illetően, mert a bíróság a bizonyítási eszközt vizsgálta és az abból származó bizonyítékot (vallomás tartalma) értékelte, csak fő részeiben (a tettlegesség menete) nem fogadta el, nem pedig „nem értékelhette”, amint az ítélet utal rá. A bizonyíték érdemi értékelésének mellőzésére csak eljárási okból, súlyos szabálysértés esetén kerülhet sor, ilyen azonban nem történt. Az [58] bekezdés a már kiemelték szerint helyes a sértett vallomásának értékelésével kapcsolatban, viszont ellentétben állt a történeti tényállással, mely ellentétet az ítéltábla a tényállás helyesbítésével oldott fel.

[16] A tényállást sérelmező védelmi fellebbezésekre az ítéltábla kiemeli, hogy a tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdése adja, mely szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított és védett a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Mindezen elvek érvényre juttatása garantálja az elsőfokú bíróság úgynevezett „ténybíróági” jellegét. Ezen elvek a felülbírált ügyben maradéktalanul érvényesültek. A védelmi jogorvoslatok részben a bizonyítékok okszerű mérlegelésén keresztül támadták a megalapozott tényállást, mely eredményre nem vezethetett.

[17] Az elsőfokú bíróság – büntethetőségi akadály hiányában – törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a cselekmény minősítése is megfelel az anyagi jogi szabályoknak.

[18] Elsődlegesen rögzítendő, hogy az elkövetéskor hatályos büntető törvényt kell alkalmazni, mert az új törvény enyhébb elbírálást nem eredményez [Btk. 2. § (1), (2) bekezdés].

[19] A vádlott cselekménye valóban a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (8) bekezdés 1. fordulata szerint minősülő életveszélyt okozó testi sértés büntettének teljes és befejezett kísérletét valósította meg. A kísérlet viszonylag közeli, mert a sértett súlyos fejsérüléseket szenvedett az eszközös ütések által. A vádlott ittas állapotban volt, ezért az élet és testi épség büntetőjogi védelméről szóló 3/2013. Büntető jogegységi határozat és a III. számú Büntető Elvi Döntés iránymutatása alapján az elkövető aktuális tudattartalmára, ezáltal szándékára elsődlegesen a tárgyi tényezők alapján lehet a megfelelő következtetést levonni. A vádlott egy sörösuveggel legalább közepes erővel több ízben ütötte fejbe a sértettet. A támadott testtájék, a kifejtett erőbehatások száma és intenzitása, a kialakult súlyos koponyasérülések tükrében rögzíthető a testi épség megsértése kapcsán az egyenes, az életveszélyes eredményre nézve pedig az eshetőleges szándék. E szándék egyébként közel áll az eshetőleges ölési szándékhoz, mert az üveggel való többszörös csapás halálos sérülést is előidézhet, erre nézve azonban nincsenek jelen ügyben megfelelő erővel bíró adatok.

[20] Az elsőfokú bíróság törvényesen jutott arra a következtetésre, hogy a vádlott nem hivatkozhat alappal büntetlenséget biztosító jogos védelemre. E körben is részletes indokolást adott, melynek azonban kiegészítése szükséges a következők szerint, figyelemmel a 4/2013. Büntető jogegységi határozatra és a Kúria gyakorlatára.

[21] A Btk. 22. § (1) bekezdése, a klasszikus, hagyományos jogos védelem szabálya szerint nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges.

A (3) bekezdés pedig kimondja, hogy nem büntethető, aki az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből vagy menthető felindulásból lépi túl.

[22] Az elhárítás szükséges mértékét túl nem lépő, „teljes” jogos védelem objektív büntethetőségi akadály, a jogellenességet, egyben a cselekmény társadalomra veszélyességét kizáró ok, melynél az elkövető törvényi tényállást merít ki, mégsem büntethető. Az arányosság sérelmével járó, és menthető felindulás vagy ijedtség által előidézett jogos védelmi túllépés viszont már az alanyi oldalt érintő, szubjektív jellegű büntethetőséget kizáró ok. A felülbírált ügyben mindkét okot részletesen vizsgálni kell.

[23] Az irányadó tényállás szerint a vádlott és a sértett között az előző héten a másik szórakozóhelyen történt összeütközés miatt kölcsönös szóváltás alakult ki, a vádlott és a sértett is „beszóltak” egymásnak, mely verbális provokálás még nem fosztaná meg a vádlottat a jogos védekezéstől, főként arra figyelemmel, hogy a tettelegességet – a vádlott meglökése – a sértett kezdte, igaz azért, mert tartott a feléje mozduló vádlott támadásától és erre a későbbi

események tükrében alappal volt is oka. Ezt az elsőfokú tényállás teljes részletességgel nem tartalmazta, ez viszont bizonyított tény, mely igazolja, hogy a vádlott ellen a sértett nem indított jogtalan támadást, viszont a vádlotti fellépés már egyértelműen jogtalanak értékelhető és még jogossága esetén sem biztosítana mentesülést, mert amikor a sértett megfordult, már támadástól a vádlottnak nem kellett tartania, és mégis orvul több esetben megütötte az ütés kivédésére testhelyzeténél fogva sem képes sértettet. Értékelve a 4/2013. Büntető jogegységi határozatban írt szempontokat is, a vádlott javára sem jogos védelem, sem az arányosságot sértő, menthető felindulásból, ijedtségből eredő túllépés nem állapítható meg. Ebben az ítéltábla osztotta az ügyész érveit és az elsőfokú bíróság álláspontját, egyben nem fogadta el a védelem indokait. A védelem lényegében egy általa megállapíthatónak tartott, más tényállásra alapította a jogos védelemre hivatkozást, mely a bíróság által megállapított, nagyjából váddal egyező tényállás szerint nem foghatott helyt. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a verbális összetűzés után valójában mindkét fél a jogtalanság talajára került, mely kizárja a jogos védelem megállapítását (BH2004. 93., BH2017. 323, Kúria Bfv.III.207/2018/9.).

[24] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó bűnösségi körülményeket nagyrészt helyesen feltárta. Az eshetőleges szándék általában enyhítő körülmény az élet, testi épség elleni ügyekben, de jelen esetben a testi sértési szándék egyenes volt, az eredményre volt csak eshetőleges, de ha nem vegyes bűnösségű az életveszélyt okozó testi sértés, akkor ez a tipikus. Az eredményt illetően a gondatlanság valóban enyhítene, de itt nem erről van szó. Másrészt enyhítő körülmény viszont a sértetti közrehatás, mert a sértett fellépése is közrejátszott a cselekménysor kialakulásában. Ezt pedig feltétlen értékelni kell a joghátrány megválasztásakor.

[25] A vádlottal szemben kiszabott büntetés törvényes, inkább enyhe, mint súlyos, azonban a vádlott terhére bejelentett ügyészségi fellebbezés hiányában súlyosítását a törvény kizárta. Enyhítésére nem kerülhetett sor. Az ittasan, szórakozóhelyen sörösüveggel a passzív alanyt több ízben fejbe vágó vádlottal szemben a feltételes elítélés méltányos. A büntetés tartama és a próbaidő is tettarányos.

[26] Az alkotmánybírósági iránymutatásra és a követett rendes bírósági gyakorlatra figyelemmel az ítéltábla vizsgálta az előzetes mentesítés lehetőségét, arra azonban a bűncselekmény jellege (nyilvános szórakozóhelyen, eszközzel végrehajtott bántalmazás) és tárgyi súlya folytán nem látott alapot.

[27] Ugyanakkor pártfogó felügyelet elrendelését – osztva e körben a védő érveit – a másodfokú bíróság nem tartotta szükségesnek a próbaidő eredményes elteltéhez. A vádlott alkalmi bűnelkövető, életvitele rendezett, családos, állandó munkahellyel és jövedelemmel rendelkezik. Ilyen személyi körülmények mellett az intézkedés törvényi előfeltételei maradéktalanul nem állnak fenn, ezért annak elrendelését a másodfokú bíróság mellőzte.

[28] Az ítéletnek a szabadságvesztés végrehajtási fokozatára, a feltételes szabadságra bocsátásra, a bűnjelekre és a bűnügyi költség viselésére vonatkozó, egyszerűsített felülvizsgálat tárgyát képező rendelkezései törvényesek.

[29] A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a szükséges részben a Be. 606. § (1) bekezdése szerint megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 605. § (1) bekezdése alkalmazásával helybenhagyta.

[30] A másodfokú bíróság döntése nem ellentétes az elsőfokú bíróság ítéletéhez képest, ezért határozata ellen a Be. 615 § (1), (2) bekezdésre figyelemmel másodfellebbezésnek nincs helye.

Debrecen, 2023. május 16.

Dr. Háger Tamás s.k. a tanács elnöke, Dr. Diószegi Attila s.k. előadó bíró, Dr. Bakó József s.k. bíró

Záradék: A Miskolci Törvényszék 15.B.20/2022/22. számú ítélete a másodfokú bíróság ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2023. május 16.

Dr. Háger Tamás s.k.
a tanács elnöke